

34
egy plól. von: XIX-A-1-4, 5. dob. "Z" 2675/1946
(Mellékelten a végleges változat!)

MAGYAR MINISZTERELNÖKSÉG

Bizalmas!

"Z" 2590/1946.M. E.

Igen tisztelt Barátom!

Csatoltan megküldöm a Székelyföld önkormányzatára vonatkozó szerződéstervezetet azzal, hogy a béketárgyalások közelsége azt egyidejűleg a Külügyminiszter ^{ör}hoz [is] eljuttattam és felkértem, hogy annak lefordításáról gondoskodni szíveskedjék. ! u

Arra kérek, hogy amennyiben lényeges változtatásokat óhajtasz tenni, amely szakszemponthól is lényeges, úgy azt velem és a külügyminisztérium békeelőkészítő osztályával a legsürgősebben közölni szíveskedjél.

Budapest, 1946. július 15-én.

Szívélyes üdvözléttel:
Pásint
miniszteri osztályfőnök.

Varga Gerzson úrnak,
követségi titkár,
BUDAPEST.

[Egy másik példányon: Sotonyi Gábor úrnak, miniszteri tanácsos]

[BüM Törvényelőkészítő Osztály iratai, 15. d., 85. tétel, (Székelyföld autonómiájával kapcsolatos problémák) XIX-B-1-C]

A

Székelyföldi autonómia tárgyalási tervezete¹

I. tárgyalási tervezet.

1.cikk

Románia kötelezi magát, hogy az erdélyi székelyek területét a 2. cikkben megjelölt határok között demokratikus elvek szerint autonóm tartományként szervezi meg, amely a román állam egységével összeegyeztethető, legmesszebb menő atonómiával bír

2.cikk

Az erdélyi székelyek autonóm tartományának határai a következők:

.....
.....
.....

3.cikk

Az autonómia úgy törvényhozási, mint végrehajtási tekintetben a következő ügyekre terjed ki:

1. belső közigazgatás, ideértve különösen a közigazgatási hatóságok szervezését minden fokon, továbbá a községi és tartományi illetőség szabályozását, valamint - az idegenrendészet kivételével - a rendészetet is;

2. igazságügy, ideértve különösen az első- és másodfokú polgári- és büntetőbíróóságok, valamint az autonóm ügyek tekintetében esetleg szükségesnek mutatkozó közigazgatási bíróság szervezését is;
3. vallásügy;
4. közoktatásügy, ideértve különösen a tanügyi rendszernek, iskolák számának, fajainak, tanrendjének, tannyelvének, valamint az iskolák feletti felügyeletnek szabályozását is;
5. közművelődés, ideértve különösen a tudományos és művészeti intézmények, valamint a színházak létesítését és fenntartását;
6. földművelés, kis- és háziipar, erdészet és bányászat, azzal a korlátozással, hogy az ezen ügyekben a román állam egész területére kiterjedő törvények hatálya az autonóm tartományra is kiterjed, és
7. mindazok az ügyek, amelyeket a román állam törvényei az autonómia hatáskörébe utalnak.

4.cikk

Az előző cikkben felsorolt ügyekben hozott autonóm törvények végrehajtására szervezendő hivatalok tisztviselőinek és alkalmazottainak kinevezése, illetőleg választása is az autonómia hatáskörébe tartozik. Ugyanez vonatkozik az autonóm tartomány bíróságainál működő bírák, valamint az autonóm tartomány iskoláiban oktató tanterökre is.

5.cikk

Az autonóm terület hatóságainak és hivatalainak nyelve a magyar. Az autonóm terület törvényhozásának és kormányzatának azonban gondoskodniuk kell arról, hogy az autonóm terület román nyelvű lakosai nyelvüket a bíróságok és az állami, valamint az önkormányzati hatóságok előtt és a tartománygyűlésen, valamint az önkormányzati testületekben szabadon használhassák. Az autonóm terület román nyelvű lakosai részére minden községben, ahol gyermekeik száma meghaladja a harmincat, az ő nyelvükön tanító legalább egy elemi népiskoláról, az egész autonóm területen pedig egy-egy olyan középiskoláról és szakiskoláról kell gondoskodni, amelyet a magyar nyelvű lakosok részére tartanak fenn.

6. cikk

Amíg az autonóm törvényhozás e kérdést másképpen nem szabályozza, az autonóm területen tartományi illetőséggel azok a teljes korú román állampolgárok bírnak, akiknek 1939. szeptember 1-jén az autonóm területen állandó lakhelyük volt. Kiskorú személyek tartományi illetőséggel az autonóm területen akkor bírnak, ha törvényes atyjuk, ilyenek hiányában pedig anyjuk e címen megszerezte a tartományi illetőséget, illetőleg azt megszerezte volna, ha életben lenne. Az erdélyi székelyek autonóm területén tartományi illetőséggel bíró személyek a román állam egész területén a román állampolgárokat megillető összes polgári és politikai jogokat gyakorolhatják. Az autonóm területen tartományi illetőséggel nem bíró személyek az autonóm területen ugyancsak gyakorolhatják a román állampolgárokat megillető összes polgári és politikai jogokat, azoknak a jogoknak a kivételével, amelyeket az alábbi cikkek kifejezetten az autonóm területen illetőséggel bíró személyek részére tartanak fenn.

7. cikk

Az autonóm ügyekben a törvényhozó hatalmat a tartománygyűlés gyakorolja, amelynek tagjait három évi időtartamra az autonóm területen tartományi illetőséggel bíró és életük 21. évét betöltött lakosai választják az általános, egyenlő, közvetlen, titkos és aránylagos választás elvei szerint, mégpedig úgy, hogy minden 7.500 lakosra egy-egy képviselő jusson. Képviselővé csak az autonóm területen tartományi illetőséggel bíró személy választható. Ügyrendjét a tartománygyűlés maga állapítja meg. A tartománygyűlés által hozott autonóm törvényeket a román király erősíti meg. A megerősítés csak akkor tagadható meg, ha a tartománygyűlés a harmadik cikkben meghatározott hatáskörét túllépi, vagy ha az autonóm törvény tartalma Romániának nemzetközi szerződésben vállalt kötelezettségeivel ellenkezik. A román király a román kormány javaslatára a tartománygyűlést feloszlathatja, de ebben az esetben az új választást akként kell megtartani, hogy az új tartománygyűlés a feloszlítás napjától számított hat héten belül egybeülhessen.

8. cikk

A tartománygyűlés által hozott törvényeket a tartományi kormányzó hajtja végre, akit a tartománygyűlés saját kebeléből választ titkos szavazással, és tisztében a román király erősít meg. A megerősítés csak akkor tagadható meg, ha a választás a cikk rendelkezéseinek megsértésével történt. A tartományi kormányzó felelős a tartománygyűlésnek, és ha a tartománygyűlés bizalmatlanságát nyilvánítja vele szemben, tisztéről lemondani köteles.

9. cikk

Az autonóm ügyekkel kapcsolatos költségek fedezésére a román állam költségvetésében megfelelő összeget kell előirányozni, és a tartományi kormányzó útján az autonóm terület rendelkezésére bocsátani. Ez az összeg úgy számítandó ki, hogy az állami költségvetésben az olyan ügyekkel kapcsolatos költségek fedezése céljából előirányzott összegekből, amelyek a 3. cikkben felsorolt autonóm ügyekkel azonos természetűek, oly rész hasítandó ki az autonóm terület részére, amely megfelel e terület lakossága száma az állam összes lakossága számához viszonyított arányának.

Az autonóm költségek fedezésére szolgál továbbá az autonóm területen lévő állami földbirtokok, erdők és bányák jövedelme. E földbirtokok, erdők és bányák tulajdonjoga az autonóm területre száll át.

10. cikk

Románia az erdélyi székelyek autonóm területének a román képviselőházban és szenátusban olyan számú képviselőt biztosít, amely az autonóm terület lakosságának száma az állam összes lakossága számához viszonyított arányának felel meg. A választás, illetőleg kinevezés a román királyság törvényeinek megfelelően történik.

Az erdélyi székelyek autonóm területének képviselői a román képviselőházban és szenátusban a 3. cikkben felsorolt ügyekben nem bírnak a tanácskozás és szavazás jogával.

11. cikk

Az autonóm tartomány érdekeinek a román kormányban való képviselése végett a román kormányhoz tárca nélküli miniszter nevezendő ki, aki szavazati joggal bíró tagja a román minisztertanácsnak, a román parlamentnek felelős, és közvetíti az érintkezést a román király és a román kormány, valamint az autonóm terület kormánygyűlése és tartományi kormányzója között.

12. cikk

Románia kötelezi magát, hogy az erdélyi székelyek autonóm területén azoknak az ügyeknek az intézésére, amelyek nem tartoznak a 3. cikkben felsorolt ügyek közé, csak olyan tisztviselőket és alkalmazottakat fog alkalmazni, akik az autonóm területen tartományi illetőséggel bírnak, és a magyar nyelvet mind szóban, mind írásban tökéletesen bírják.

Azoknak a román minisztériumoknak a kebelében, amelyeknek hatáskörébe oly ügyek tartoznak, melyek nem autonóm ügyek a 3. cikk értelmében, az erdélyi székelyek autonóm területei ügyeinek intézésére külön osztályok szervezendők. Ezekben az osztályokban szintén csak olyan tisztviselők és alkalmazottak működhetnek, akik az autonóm területen tartományi illetőséggel bírnak, és a magyar nyelvet mind szóban, mind írásban tökéletesen bírják.

13. cikk

Polgári- és büntetőügyekben a bíraskodást harmadfokon az erdélyi székelyek autonóm területére nézve is a román semmítőszék látja el, amelynek kebelében azonban külön tanácsok szervezendők az azon ügyekben való ítélethozatalra, amelyekben alsóbb fokon az autonóm területen működő bíróságok hoztak ítéletet. E tanácsok tagjaivá csak olyan bírák nevezhetők ki, akik előzőleg az autonóm területen működő bíróságok tagjai voltak, az autonóm területen tartományi illetőséggel bírnak, és a magyar nyelvet mind szóban, mind írásban tökéletesen bírják.

Az előző bekezdés rendelkezése a közigazgatási bíraskodást a román államban legfelsőbb fokon ellátó szervre is megfelelően alkalmazandó azzal, hogy az autonóm terület ügyeiben illetékes külön tanácsok tagjaivá csak olyan bírák, illetve közigazgatási tisztviselők nevezhetők ki, akik előzőleg az autonóm területen működő bíróságok bírái, illetve az autonóm közigazgatási hatóságok tisztviselői voltak, és hogy az autonóm területen a 3. cikk 2. pontja értelmében szervezhető közigazgatási bíróság hatáskörébe tartozó ügyekre e szerv hatásköre nem terjed ki.

14. cikk

Románia kötelezi magát, hogy a fenti cikkek rendelkezéseinek teljes szövegét a jelen szerződés hatályba lépésétől számított egy esztendőn belül törvénybe iktatja, azokkal ellenkező törvényt vagy rendeletet nem alkot, és azokkal ellenkező hatósági intézkedést nem tűr. Egyben kötelezi magát, hogy az említett törvény végrehajtására szükséges törvényeket és más jogszabályokat a fent megjelölt időn belül megalkotja, és mind e törvényeknek és más jogszabályoknak hatóságai útján való lelkiismeretes végrehajtásáról minden rendelkezésére álló eszközzel gondoskodni fog.

15. cikk

Románia hozzájárul ahhoz, hogy a fenti cikkek rendelkezései az Egyesült Nemzetek Szervezetének garanciája alá helyeztessenek, és a nemzeti kisebbségek védelme tárgyában az általa és aáltal 1940. évi hó... napjánban kötött szerződés III. fejezetébe foglalt rendelkezések a jelen szerződés végrehajtása érdekében is alkalmaztassanak.

Pro domo.

A 14. és 15. cikk tárgytalan abban az esetben, ha az 1-15. cikkek a kisebbségi szerződés tervezetében vétetnek fel. Szükség van ellenben a 14. és 15. cikkekre akkor, ha elérni sikerül, hogy a Székelyföld autonómájára vonatkozó rendelkezések akár a Romániával kötendő békeszerződésbe, akár egy kétoldalú magyar-román szerződésbe vagy más instrumentumba felvétessenek.

[HM. Békeelőkészítési cs., (A/I./26), 2. d.) található példányon kézzel ráírva: összeállította Flachbart professzor - V.G.]

Jegyzet:

1. Az irat tetején pecsét: "1509/Bé/1946." Kézzel: "1946. V. 28. "